

Combinatiefuncties 'Leren van onderzoek en praktijk'

Waar staan we en tips voor de toekomst

juli 2012

De afgelopen jaren is veel informatie en onderzoek verschenen over de combinatiefunctie in de onderwijs, sport en cultuur sector. In de expertmeeting Combinatiefuncties 'Leren van onderzoek en praktijk' op 6 juni 2012 is vanuit de verschillende sectoren nader ingegaan op de belangrijkste onderzoeksresultaten en ervaringen uit de praktijk. Bijgaand schetsen we een totaal beeld van de achtergrond van combinatiefuncties, de huidige stand van zaken en tips voor een blijvend succes.

Wat is een combinatiefunctie?

Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever, maar gelijkzeitig – of in ieder geval voor een substantieel deel – te werk gesteld wordt in of ten behoeve van twee werkvelden/sectoren. Een combinatiefunctie bestaat derhalve uit twee delen, die binnen- en buitenschools kunnen worden ingezet.

De combinatiefunctionarissen waar we hier over spreken, zijn aangesteld in het kader van de *Impuls brede scholen, sport en cultuur*¹ en zijn werkzaam in de onderwijs, sport en/of cultuur sector.

¹ Betrokken partijen: ministerie van OCW, ministerie van VWS, de VNG, de gezamenlijke bestuurlijke onderwijsorganisaties, het NOC*NSF en de Cultuurformatie.

Achtergrond en stand van zaken

Vanaf 2008 zijn gemeenten gestart om combinatiefunctionarissen op basis van de *Impuls brede scholen, sport en cultuur* in te voeren. De belangrijkste doelstellingen luiden:

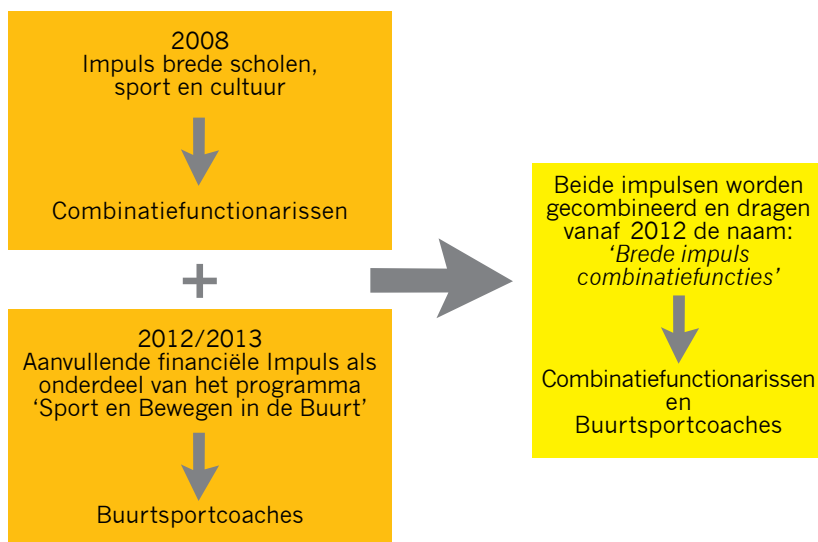
- Uitbreiding aantal brede scholen met sport- en culturaanbod in het primair en voortgezet onderwijs.
- Versterking sportverenigingen met oog op hun maatschappelijke functie en de inzet van sportverenigingen voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk.
- Stimulering dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen voor alle leerlingen.
- Bevordering dat de jeugd tot 18 jaar vertrouwd raakt met één of meer kunst- en cultuurvormen en stimulering actieve kunstbeoefening onder jongeren.

Oplopend in vier tranches is hiertoe een budget aan gemeenten toegekend om de combinatiefuncties te realiseren. In 2008 is de eerste tranche beschikbaar gekomen voor de G31-gemeenten. Na 2009 volgden nog drie tranches waarbij alle overige Nederlandse gemeenten aan de beurt zijn gekomen. Deelname aan de Impuls is vrijwillig. In het eerste jaar was de rijksfinanciering 100% en vanaf het tweede jaar draagt de rijksoverheid 40% bij. Deze rijksbijdrage is structureel. 60% moet vanuit de gemeenten (of middels cofinanciering door derde partijen) bijgedragen worden.

Eind 2009 heeft een wijziging op de oorspronkelijke afspraken plaatsgevonden. Het normaantal fte voor 2012 is vanwege een verhoging van het normbedrag bijgesteld van 2.500 fte naar 2.250 fte. Deze ophoging van het normbedrag (naar 50.000 euro per fte) stelt gemeenten en sectoren in staat om kwalitatief goed personeel aan te stellen. Voor 1 oktober 2011 konden gemeenten aangeven of zij voor 60%, 80% of 100% van het voor de gemeente oorspronkelijk per 2012 geldende aantal formatieplaatsen wilden gaan. Dit heeft invloed gehad op het te realiseren aantal formatieplaatsen. Voor eind 2012 ligt de verwachting op ruim 1.800 fte gerealiseerde combinatiefuncties. Op 1 januari 2012 zijn er 1.364 fte combinatiefuncties gerealiseerd in meer dan 300 gemeenten².

Uitbreiding van de Impuls

Het ministerie van VWS stelt vanaf 2012 en 2013 oplopend extra middelen beschikbaar voor buurtsportcoaches. De buurtsportcoaches zijn werkzaam in de sportsector in combinatie met tenminste één andere sector. Dit kan, zoals bij de huidige combinatiefuncties, de onderwijs en/of cultuursector zijn, maar is ook mogelijk in combinatie met andere sectoren zoals welzijn, bedrijfsleven, gezondheidszorg en buitenschoolse opvang/kinderopvang. Vanaf 2012 is de *Impuls brede scholen, sport en cultuur* verder gegaan onder de naam *Brede impuls combinatiefuncties*. Deze richt zich op de realisatie van combinatiefuncties, inclusief buurtsportcoaches. In 2013 kunnen in totaal 2.900 fte combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches worden gerealiseerd.

Leren van onderzoek en praktijk

Combinatiefuncties '*Leren van onderzoek en praktijk*' zo luidde de titel van de expertmeeting gehouden in Leerhotel Het Klooster in Amersfoort op 6 juni 2012. Deze bijeenkomst werd georganiseerd door de projectgroep Combifuncties Onderwijs in samenwerking met projectbureau Impuls brede scholen, sport en cultuur (Vereniging Sport en Gemeenten). Met onderzoekers, combinatiefunctionarissen, gemeenten, werkgevers, samenwerkingspartners, zelfstandig adviseurs en experts vanuit de verschillende sectoren zijn opgedane ervaringen met de combinatiefuncties in de onderwijs- en sport- of cultuursector van de afgelopen jaren uitgewisseld. Het was een inspirerende ochtend waarbij in vogelvlucht een aantal onderzoeken is belicht en besproken. In rondetafelgesprekken zijn de opbrengsten van de onderzoeken gekoppeld aan de ervaringen van de aanwezige experts. In deze gesprekken is nader ingegaan op zaken die van belang zijn voor borging van de combinatiefuncties en leerpunten en aandachtspunten voor de toekomst.

² Monitor Impuls brede school, sport en cultuur over 2011, (BMC 2012).

Enkele onderzoeken nader belicht

De ervaringen met combinatiefuncties zijn positief en betrokkenen zijn enthousiast, zo blijkt uit de besproken onderzoeken.

Het onderzoek naar **de effecten van combinatiefuncties in het onderwijs**³, laat effecten zien op dertien onderzochte scholen.

Bevindingen:

- Meer en diverser aanbod van sport en cultuuractiviteiten.
- Kwalitatief beter en professioneler aanbod dat meer één geheel vormt.
- Enthousiaste kinderen en grotere deelname aan activiteiten.
- Kortere lijnen tussen het binnen- en buitenschoolse programma.
- Taakverlichting docenten.

Aanbevelingen:

- Versterk de doorgaande lijn en afstemming tussen het reguliere onderwijsaanbod en aanbod van de combinatiefunctionaris.
- Focus op moeilijk bereikbare doelgroep (kinderen die van huis uit weinig affiniteit hebben met sport en cultuur).
- Heb aandacht voor concurrentie (i.v.m. kosten) tussen het naschoolse aanbod met sportverenigingen en culturele instellingen.
- Versterk de inbedding in het team.

In het onderzoek **beter minder, maar beter**⁴ is de meerwaarde van cultuurcoaches (zoals de combinatiefunctionarissen vanuit de cultuur vaak heten) op brede scholen onderzocht. De resultaten zijn gebaseerd op enquêteresultaten van 70 cultuurcoaches en 41 scholen.

Bevindingen:

- Veel cultuurcoaches hebben zowel uitvoerende als coördinerende taken.
- 68% van de coördinerende cultuurcoaches werkt op meer dan zeven scholen. Dit geldt ook voor 45% van de uitvoerende cultuurcoaches. 6% van de cultuurcoaches werkt op één school.
- Uitvoerende cultuurcoaches versterken met name de culturele competenties van leerlingen en coördinerende coaches zijn vooral brugbouwers tussen scholen en instellingen.
- Cultuurcoaches verhogen de kwaliteit van het onderwijs, ze zorgen voor uitbreiding van het netwerk en zijn een coach voor leerkrachten en de interne cultuurcoach (ICC'er) op de school.

Aanbevelingen:

- Focus (nog) meer op kwaliteit: formuleer opbrengsten bij de leerling(en).
- Laat de cultuurcoach ook zichtbaar zijn buiten de klas: bruggen bouwen.
- Zet de cultuurcoaches op minder scholen in: intensiever contact leidt tot meer samenwerking en samenhang.

Het verdiepingsonderzoek **Impuls lokaal bekeken: Meer en beter**⁵ gaat in op de effecten én processen van de inzet van combinatiefunctionarissen binnen zes eerste tranche gemeenten. Deze gemeenten zijn in 2008 aan de slag gegaan met combinatiefuncties. Zowel de effecten als de omstandigheden zijn onderzocht aan de hand van ruim 350 geanalyseerde vragen-lijsten en 27 verdiepende interviews.

Conclusies:

- Combinatiefunctionarissen dragen positief bij aan de landelijke doelstellingen. Zowel het aanbod van sport- als culturele activiteiten is toegenomen in het onderwijs.
- Toename ledenaantal bij sportverenigingen.
- Toename cultuuractiviteiten en meer kinderen zijn vertrouwd geraakt met kunst- en cultuurvormen.
- De nadruk van de werkzaamheden ligt op uitvoeren, organiseren en realiseren van samenwerking.
- Kwaliteitsverhoging van het aanbod.
- Knelpunten zijn: te weinig beschikbare tijd, afstemming over wederzijdse verwachtingen van betrokken organisaties en onduidelijkheden in de taak/functie bij de betrokken partijen.
- Gegeneerde effecten worden bepaald door de lokale context. Van invloed zijn:
 - samenwerken/verbinden van binnen- en buitenschools aanbod;
 - competenties van de combinatiefunctionaris;
 - structuur en werkwijze: duidelijkheid over wederzijdse verwachtingen, lange termijn visie;
 - omvang fte: heel veel kleine fte's hebben minder effect dan grotere aanstellingen;
 - focus op inbedding;
 - het oorspronkelijk aanbod.

Eind 2012 verschijnt de uitkomst van het lopende onderzoek naar levenslange effecten van cultuureducatie in boekvorm onder de titel **'Geef mij een potlood en ik ga tekenen'**. Cultuureducatie kan een levenslang effect hebben op een kind. De combinatiefunctionaris vormt de brug tussen cultuur en onderwijs. Voor deze publicatie zijn twintig mensen geïnterviewd over hun culturele loopbaan. Geïnspireerd door de interviews worden aanbevelingen gedaan om het cultuuraanbod in het primair onderwijs te verbeteren. Het bronnenboek biedt handreikingen aan leerkrachten, cultuurcoaches, beleidsmakers en ander betrokkenen hoe cultuureducatie vorm kan krijgen op scholen en culturele instellingen.

³ Oberon 2012.

⁴ Oberon 2011.

⁵ Mulier Instituut/Kennispraktijk 2011.

Leerpunten en tips voor de toekomst

De middelen vanuit het rijk voor de combinatiefuncties (en ook de buurtsportcoaches) zijn structureel⁶. Het is aan de gemeente en betrokken partijen om op lokaal niveau de combinatiefunctie op langere termijn succesvol te laten zijn. Deze leerpunten en tips zijn in de toekomst ook bruikbaar voor de buurtsportcoach met een bredere doelgroep. De leerpunten en tips, op basis van onderzoeks- en praktijkervaringen, luiden:

Structuur en proces

1. Maak gebruik van de ruimte die er is, wees creatief en toon ondernemerschap en ga op zoek naar lokale en regionale samenwerking.
2. Zorg voor een plan en denk goed na over de organisatievorm. Geef hierbij richting maar ga ook aan de slag en timmer niet te veel dicht. Je weet immers van te voren niet alles tot in detail.
3. Maak gebruik van wat er al bestaat aan goed draaiende organisatie vormen. Benut bestaande succesverhalen en deel ervaringen en kennis met elkaar (netwerken/netwerkbijeenkomsten).
4. Formuleer een gezamenlijke visie en doelen op de langere termijn in een breed perspectief. Denk hierbij aan wat je wilt bereiken met de combinatiefunctie en wat de opbrengst voor de leerlingen moet zijn. Maak keuzes en wees zo concreet mogelijk.
5. Zorg voor een integrale benadering vanuit de betrokken sectoren. Streef naar één loket voor informatie en mogelijke doorverwijzing. Zorg ook dat de monitoring en evaluatie van de activiteiten in samenhang en met elkaar gebeurt.
6. Maak gebruik van de ervaringen uit de verschillende sectoren. Deze kunnen vaak zo vertaald worden naar een andere sector.
7. Stem de wederzijdse verwachtingen tussen de betrokken partners goed af. Voorkom onduidelijkheden en leg afspraken vast; zonder beleid gaat de combinatiefunctionaris zwemmen.
8. Veranker de verbindingen, samenwerkingsafspraken en infrastructuur die op lokaal niveau tussen de betrokken partners tot stand komen.
9. Zorg voor blijvend commitment van alle partners, bijvoorbeeld via een eigen bijdrage. Zorg ervoor dat de 'energie' en het enthousiasme van de combinatiefunctionarissen wordt vastgehouden.
10. Zorg dat er periodieke terugkoppeling plaatsvindt ten aanzien van het behalen van de doelstellingen en evalueer ook met elkaar op gezette tijden.

Combinatiefunctionaris en inhoud

11. Stel de juiste combinatiefunctionaris aan. Bepaal eerst waar behoefte aan is: starter, ervaren, (meer) coördinerend of (meer) uitvoerend. Let op de benodigde competenties.
12. Informeer alle betrokkenen over de werkzaamheden van de combinatiefunctionaris.

13. Zorg voor inbedding van de combinatiefunctionaris in het team op de school. Dit kan bijvoorbeeld door vermelding in de schoolgids, zorgen voor een inlog op het intranet van de school, door het op de hoogte houden van gebeurtenissen en het uitnodigen voor informele activiteiten.
14. Zorg voor de continuïteit en borging van de activiteiten en de kwaliteit daarvan bij de betrokken partners op de langere termijn. Heb hierbij oog voor de kwetsbaarheid van de effecten van de inzet van de combinatiefuncties, omdat deze vaak erg persoonsgebonden zijn. Zorg dat de kennis die bij de combinatiefunctionaris zit geborgd wordt.
15. Leg een verbinding tussen binnen- en buitenschoolse activiteiten met aandacht voor de kwaliteit van het aanbod. Zorg dat de werkzaamheden en activiteiten van de combinatiefunctionaris onderdeel vormen van het leerplan/de doorlopende leerlijnen.
16. Laat kwaliteit boven kwantiteit gaan. Laat de combinatiefunctionaris niet op te veel scholen/instanties werken. Wees bewust van het spanningsveld tussen een groter bereik maar minder resultaten en een kleiner bereik met meer resultaten. Een versnipperde aanstelling komt niet ten goede aan de kwaliteit.
17. Heb aandacht voor de opleiding en ontwikkeling van de combinatiefunctionaris. Opleidingen (mbo- en hbo) zouden beter aan moeten sluiten op het werkveld van de combinatiefunctionaris. Het gaat hier om volwaardige functies.

⁶ VNG ledenbrief Bestuurlijke afspraken Sport en Bewegen in de Buurt van 23 januari 2012.

Colofon

Redactie:

Violette van Empel
Mirte van Hartingsveldt

Dit is een gezamenlijke uitgave van:
Projectgroep Combifuncties Onderwijs en
Projectbureau Sport en Bewegen in de
Buurt/Brede impuls combinatiefuncties.

E-mail: info@combifunctiesonderwijs.nl

Website: www.combifunctieonderwijs.nl

Telefoon: 070-331 52 37

E-mail: info@sportindebuurt.nl

Website: www.sportindebuurt.nl

Telefoon: 070-373 80 53

